

Nr 113.

Av herr **Hansson** i Rättvik, om höjning av pensionerade folkskollärares och småskollärarynnors samt änkers och barns efter avlidna folkskollärare pensioner.

En kår som under dessa svåra tider råkat i särskilt betryck är de pensionerade folkskollärarna. Pensionen är 1,013 kr., en summa som givetvis är alldeles otillräcklig att försörja en familj på. Efter avdrag av avgifterna till änke- och pupillkassan, återstår kr. 979,25, vilket alltså är det belopp en i det allmänna tjänst utsliten folkskollärare av staten är hänvisad att draga sig fram på.

De pensionerade lärarnas bekymmersamma ställning har dragits inför Kungl. Maj:t genom en till Konungen ställd skrivelse, vilken inlämnades till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet under fjolåret. Skrivelsen var undertecknad av ett antal pensionärer och utmynnade i en hemställan, att regeringen måtte för 1918 års riksdag framlägga förslag om att de nu pensionerade folkskollärarnas pensioner höjas med 500 kr.

Framställningen har tydligen ej föranlett till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Den ingivna skrivelsen var av följande lydelse:

»Till Konungen.

Härmed anhålla vi, att hos Eders Majestät få i djupaste underdånighet anföra följande:

För den med kännedom om de ekonomiska förhållandena bör det vara fullt fastslaget, att ingen kår i vårt land så lidit och lider av den

nu rådande dyrtiden som den lägre tjänstemannaklassen och dess pensionärer. I en alldeles särskilt svår ställning se sig de försatta, som tillhöra de pensionerade folkskollärarnas klass. Det högsta nu gällande pensionsbeloppet, 1,013 kr. — eller, efter avdrag av avgifter till änke- och pupillkassan, kr. 979,25 — måste betraktas nära nog såsom under existensminimum för *en* person; än mindre förslår beloppet i fråga till familj, bestode den endast av pensionären, hans hustru och något oförsörjt barn eller tjänarinna. Under nuvarande förhållanden med penningevärdets snabba fall stå de av oss, som ej hava andra inkomster än pensionen — och detta torde vara händelsen med de flesta —, snart sagt inför nödvändigheten att anlita den allmänna barmhärtigheten. Men att på gamla dagar, sedan man offrat sina krafter på ett livslångt, uppslitande arbete och detta mot en alltid otillräcklig avlöning, som ej tillåtit sparandet av ett enda öre till livets höst — att, säga vi, efter denna insats i folkupplysningens tjänst se sig ställd inför en sådan eventualitet, måste naturligtvis kännas tungt och bittert.

Visserligen erkänna vi med stor tacksamhet, vad Eders Majestät och riksdagen för innevarande år givit oss, i det att folkskolepensionärer, vars inkomst under 1916 ej överskridit 1,400 kronor, för 1917 tillerkänts ett dyrtidstillägg av 150 kronor. Det torde ock vara att hoppas, att även för något följande år samma hjälp beredes oss; men dels vilar över detta någonting ovisst, dels kan beloppet i fråga ej medföra den lindring i våra ekonomiska svårigheter, som är av behovet påkallad, då det ej står i något som helst rimligt förhållande till de nu rådande levnadsomkostnaderna, vilka för övrigt ej inom nu överskådlig tid, om ens någonsin, torde komma att sjunka till den nivå, de intogo före dessa dyrtider.

Det hopp om någon bättre ställning under ålderns dagar, som genom väntad lönereglering vid 1915 års riksdag och därmed förbättrade pensionsförhållanden hystes av de folkskollärare, vilka under nämnda år stodo redo att avgå, grusades på grund av kriget. En del av dessa väntande har av en eller annan anledning nödgats avgå, en del åter har tillåtits stå kvar i tjänsten i avvaktan på lönefrågans genomförande.

För dessa sistnämnda, som ännu kvarstå i tjänsten och ha utsikt att komma i åtnjutande av pension, byggd på den lönereglering, som nu av kungl. folkskolöverstyrelsen är framlagd inför Eders Majestät, skulle pensionen komma att utgå med 1,838 kronor, d. v. s. med 825 kronor mera, än vad vi nu högst åtnjuta. Endast ett par års längre tjänstgöring utan någon som helst förhöjning av avgiften till pensionskassan har sålunda åstadkommit denna väsentliga skillnad i pensionsförmåner. Att

få denna skillnad fullt utjämnad för *alla* vore ju helst önskligt, men så långt sträcker sig ej vår begäran.

Vi missunna ej våra kamrater den högre pensionen, som de efter ett par års kvarstående i tjänsten kunna bli tilldelade, men vi måste av skäl, som vi ovan anfört, känna det i hög grad orättvist, att vår pension med 825 kronor skall komma att understiga, vad våra nyssnämnda kamrater nu synas ha utsikt att få.

På full likhet med dem i pensionshänseende våga vi, som sagt, ej yrka, men däremot ha vi tänkt oss möjligheten av att i detta fall kunna gå en medelväg och begära en tillökning av vår pension med minst 500 kronor.

Enligt tillgängliga uppgifter uppgå folkskolepensionärerna för närvarande till omkring 2,000. Ett villfarande av vår här framställda underdåniga begäran skulle sålunda första året eller åren kräva ett belopp av cirka en million kronor, en i våra ögon visserligen ofantligt stor summa. Men då emellertid många av oss befinna sig i hög ålder och så småningom försvinna, kommer beloppet att så gott som omedelbart minskas för att inom en ej långt avlägsen framtid helt upphöra.

På grund av vad vi härmed i all underdånighet anfört våga vi anhålla, att Eders Majestät ville till 1918 års riksdag avlåta proposition om förhöjning av *samtliga* nu levande pensionerade folkskollärares pension med minst 500 kronor.»

Den kommitté, som tillsattes att granska lönenämndens förslag till löner för folkskollärarkåren, fann sig föranlåten att föreslå en höjning. Därigenom höjdes sista lönegraden från 2,450 kr. till 3,000 kr., vilken höjning också av riksdagen fastställdes. Pensionsbeloppet räknat efter 75 % blev därmed också höjt från 1,838 kr. till 2,250 kr., vadan skillnaden i pension ej blir den i petitionen uppgivna 825 kr. utan i stället 1,237 kr.

Det är dock ej endast de nu levande pensionerade folkskollärarna som befinna sig i ovan skildrade prekära situation. Samma är förhållandet med pensionerade småskollärarinnor och änkor och barn efter avlidna lärare. De skäl som framdragits för höjning av de pensionerade folkskollärarnas pensioner gälla i full utsträckning även för en liknande höjning av de pensionerade småskollärarinnornas pensioner ävensom pensionerna till avlidna lärares änkor och barn.

En fullt exakt beräkning av det anslagsbelopp, som skulle krävas för en höjning av samtliga dessa pensioner med 500 kr., kan ej här åstadkommas på grund av tidens knapphet för uppgifters anskaffande.

En sådan beräkning torde med lätthet dock kunna åstadkommas av utskottet.

På grund av vad sålunda anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte besluta en förhöjning av pensionerade folkskollärares, pensionerade småskollärarinnors och änkers och barns efter avlidna folkskollärare pensioner med 500 kr. från den 1 januari 1919.

Stockholm den 20 januari 1919.

H. Hansson
i Rättvik.